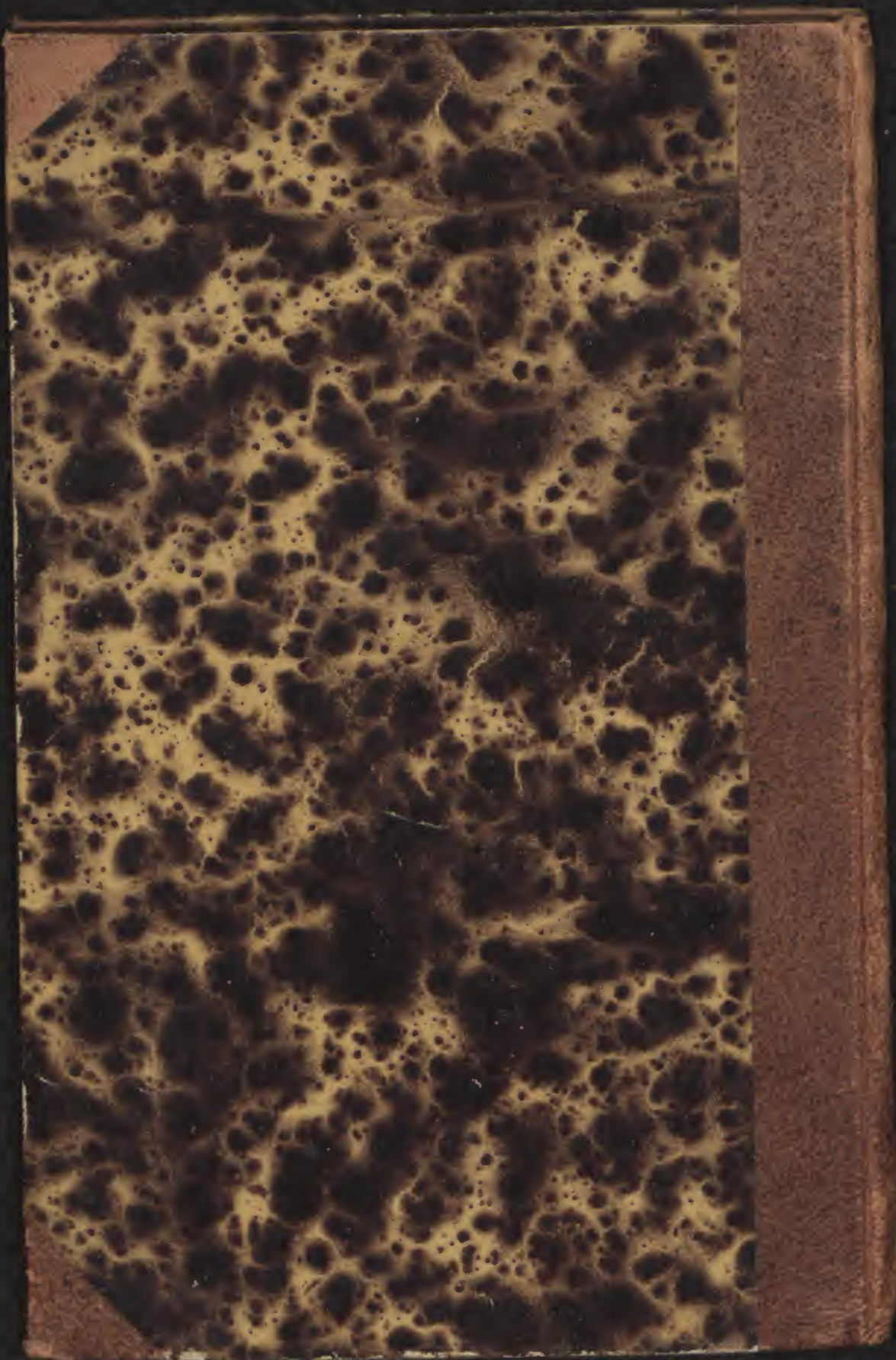

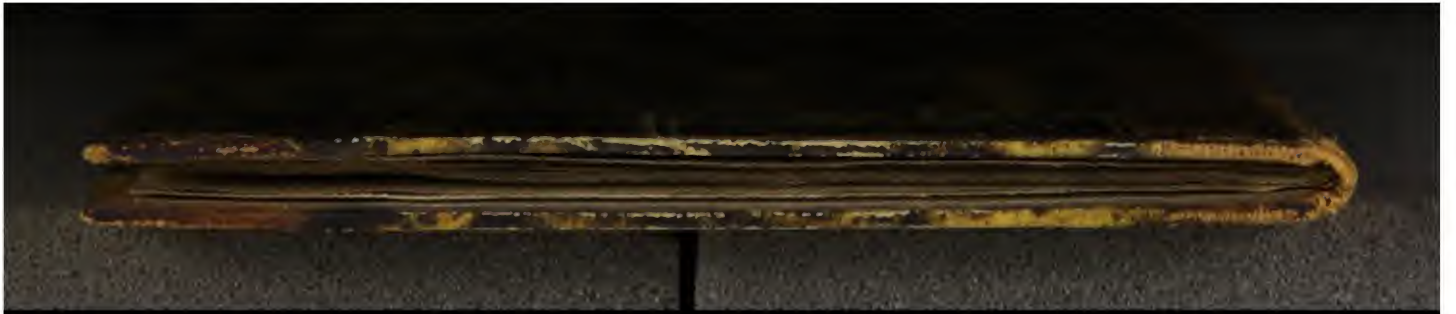
N. Hemmingius
Assertiones
de
qvinto præcepto.
Hafniæ 1570.

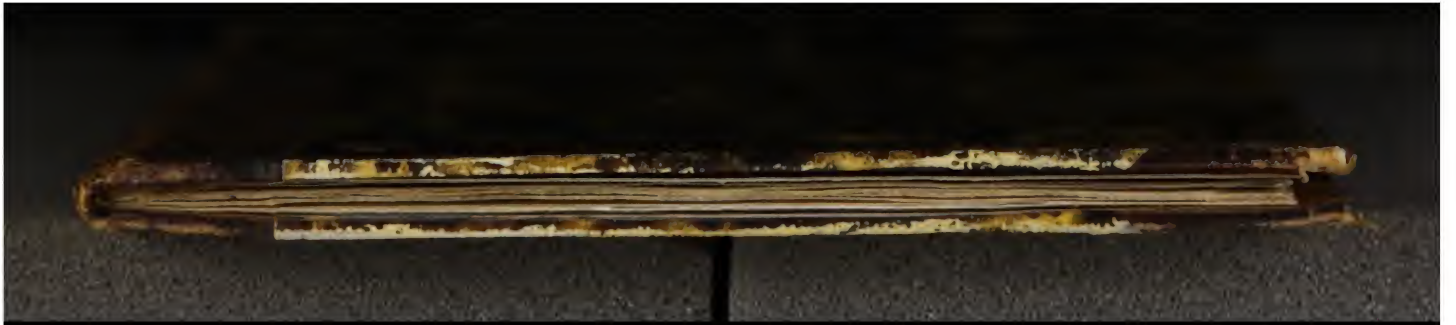
Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 780 8° copy 1

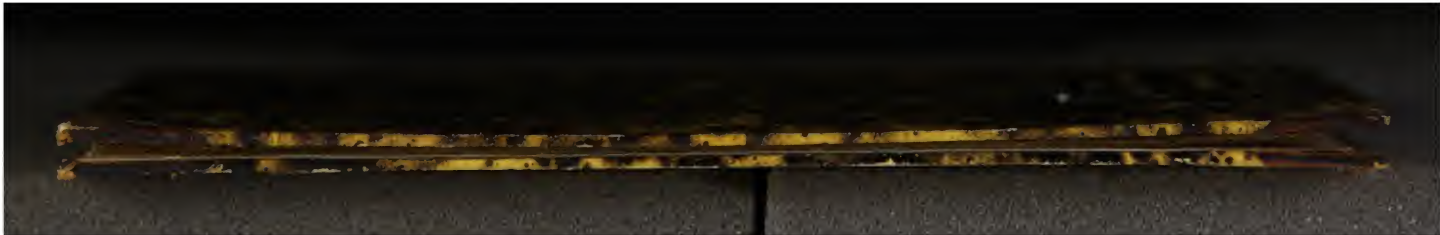
Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 780 8° copy 1

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 780 8° copy 1

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 780 8° copy 1

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 780 8° copy 1

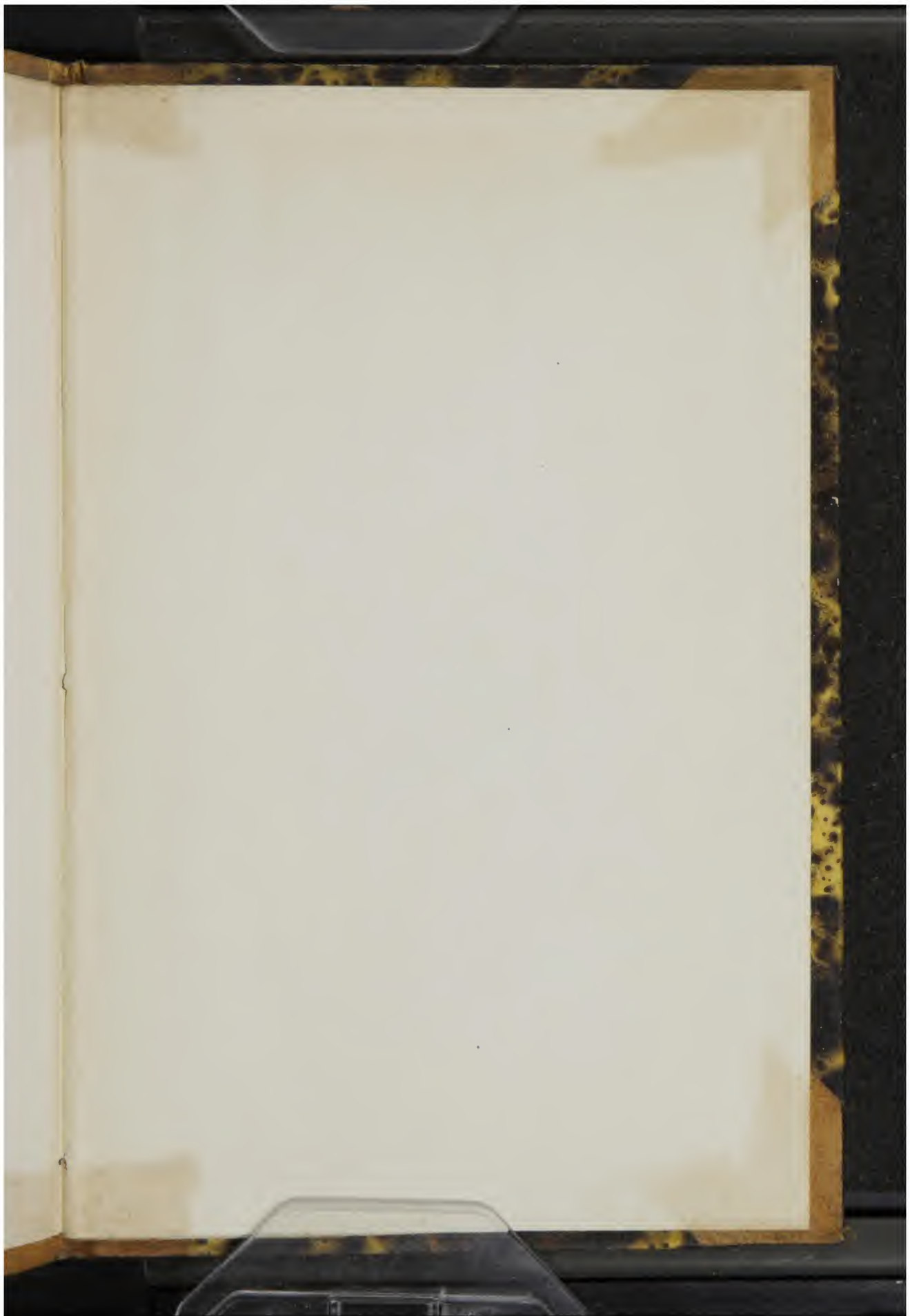
41-18.

DA BOX

LN 780

ex. 1

Q

In d

ASSERTIONES
DE
QVINTO PRÆ-

CEPTO,

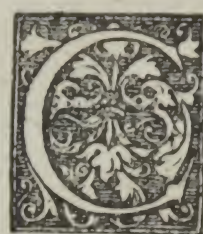
*In disputationem propositæ, à Nicolao
Hemmingio, in Decembri,
anno Domini*

1570.

Hafniæ,
IMPRESSIT LAVREN-
tius Benedicti.

1570.

1.
VM HOC SIT CONSILIVM
legislatoris Dej, vt cum vnũ
præcipit contrarium vetet, &
contrà cum vnum vetat, con-
trarium præcipiat: fit vt singularum
legum decalogi sint duæ hypotheses, vna
affirmatiua, negatiua altera.

2.
Sunt ergo huius quintæ legis duæ
hypotheses: Negatiua, non occides, hoc
est, tu homo non occides scilicet quem-
uis hominem. Affirmatiua, vitam prox-
imi fouebis, conseruabis, tueberis.

3.
Ratio huius legis ex creatione homi-
nis intelligitur, & clarè exprimitur
Genes: 9. videlicet, quia homo est con-
ditus ad imaginem & similitudinẽ Dej.

4.
Finis autem huius legis est, vt mu-
tuis officijs, & mutua beneuolentia so-
cietas hominum inter sese coalescat, &
con-

conseruetur, vt de Deo rectè doceri possint homines, vtq; viuant tranquille, quietè, honestè & piè in hac vita.

5.

Quicquid ergo ad hunc finem facit, hac quinta lege præcipitur, & quicquid vel huic fini aduersatur, vel quouis modo eum impedit, vetatur.

6.

Hinc manifestum est, non solum externum homicidium prohiberi hac lege: Verumetiam omnia quæ quouis modo gradus esse possunt ad homicidium, & quæ humanam societatem, quo minus suauis sit & tranquilla impediunt.

7.

Hæc simul requiri etiam manifestum est, ex generali lege secundæ tabulæ, quæ est, diliges proximum tuum vt te ipsum.

8.

Sunt autem gradus ad externum homicidium plures, vt, cogitata, affectus,

A 2

dicta

dicta & facta pugnancia cum dilectione proximi. 9.

Ex cogitatione de proximo prava, affectus fieri nascuntur: ut impatientia, fastidium, malevolentia, contemptus, ἐπιχαιρικαία, ira, odium, inuidia, indignatio, vindictæ cupiditas, & multi alij. 10.

Hinc, hoc est ex affectibus, prouent dicta contra proximum, ut conuicia, probra, obtrectiones, quæ quouis gladio sunt acutiora, magisq; animum proximi vulnerant, quã gladius corpus. 11.

Facta consequuntur dicta, ut iurgium, insultatio, prouocatio, pulsatio, & huiusmodi multa, quæ in generibus enumeratis continentur. 12.

Hos gradus sæpè excipit externum homicidium, quod est horrenda imaginis Dei destructio, ita enim Moses ait: Gen: 9. qui effuderit sanguinem hominis
per

per hominem effundetur sanguis eius:
quia ad imaginem Dei fecit hominem.

13.

Porro ab huius legis sententia multi aberrarunt, non attendentes legitimos huius legis limites & fines, quos imprimis in omnibus legibus considerare oportet.

14.

Primus error est Manichæorum, qui limites iustos transgressi, legem hanc de non occidendo, interpretabantur hoc modo: non occides, s: vlla viuentia. Sed horum errorem confutat, non solum rerū conditarum conditio: verumetiam Thesis sub qua continetur hæc hypothesis.

15.

Secundus error eorum est, qui putarunt hinc prohiberi solummodò, ne quis alium hominem occidat, non autem vetari, si quis se ipsum occiderit: vt Samson, Iudas, Empedocles, Cato, Lucretia, Seneca, Rasias.

16.

Tertio, hinc errant qui se à crimine

A 3

homi-

homicidij alienos esse putant, si rogati
volētem occiderint. Nam hic & qui pe-
tit se occidi, & is qui occidit lege homi-
cidij tenentur.

17.

Quarto, aberrant & illi ab huius le-
gis mente, qui existimant sibi licere ho-
stes Religionis, vt Mahometistas, &
alios in Christum blasphemos priuato
arbitrio occidere. Nam potestatem alie-
nam sibi vsurpant, quod Sacrilegij
quoddam genus est.

18.

Quinto, aberrant quoq; illi à scopo
huius legis, qui hoc præceptum contrà
publicam iusticiam interpretantur, non
discernentes inter hominis factum, &
Dei iudicium, quod exercetur per homi-
nem. Quare cum simpliciter lex ait : non
occides, concludunt nullo pacto licere
vllum hominem occidere, nec publica,
nec priuata autoritate.

Ve

19.

*Verum cum ista sententia, pugnat
& cum capite legis, & cum iusticia, &
cum manifesto verbo Dei, eam fugia-
mus vt falsam, & humanæ societatis
pestem.*

20.

*Manifesta est lex de vindicta homi-
cidij, Gen. 9. Item Exo: 23. maleficum
non patieris viuere super terram.*

21.

*Vt enim è re corporis humani est,
putridum membrum maturè abscindere,
ne pars sincera trahatur: ita salutis so-
cietatis humanæ interest, noxios & per-
nitiosos ciues è medio tollere, ne malum
vnius paulatim serpat in totum societa-
tis corpus.*

22.

*Sextus error papistarum est, qui
hoc præceptum manum cohibere dicunt,
& non animum, quorum vanitas mani-
festior est, quam vt refutanda sit.*

A 4

Sep.

Septimo, aberrant quoq; illi à mente huius legis, qui nullam vindictam licitè & sine peccato expeti posse putant, etsi enim Magistratui permittunt ius gladij vt Dei ministro, ad iram ei qui quod malum est fecerit : tamen pios qui perfectionis laudem quærunt alienos esse ab omni expetitione vindictæ debere contēdunt. Atq; ea de causa prohibitionem vindictæ inter consilia numerant, in illa falsa destinctione, qua dicunt Christum alia præcepisse, alia consuluisse, & hæc posteriora ad perfectionem pertinere, illa ad promiscuam Christianorū turbam.

In huius suæ sententiæ defensionem, dicta domini, Matt. 5. ne resistatis malo, item benefacite ijs qui oderunt vos : & illud Pauli, noli vinci à malo, sed vince bono malum : item illud, mihi vindicta & ego retribuam, & huiusmodi multa alia adferunt.

Ve

V
bus co
non d
ter, &
sunt ca
vindi
N
quod o
cum d
impru
recte
animu
scripte
confer
nius t
turan
L
Heb
adue
scrib

25.

*Verum cum ex his dictis & simili-
bus conantur omnem vindictam tollere,
non distinguunt inter ea quæ simplici-
ter, & ea quæ ex parte dicuntur, qualia
sunt ea omnia, quæ ad tollendam omnem
vindictam torquent.*

26.

*Natus est autem hic error, ex eo
quod omnis hæreseos fons est, videlicet,
cum de re aliqua agitur, eam æstimant
imprudentes ex vno scripturæ loco, non
rectè intellecto, & non circumferunt
animum, ut par esset, per vniuersam
scripturam, dicta omnia de re proposita
conferentes, quam diligentiam Epipha-
nius theoriã vocat: sine qua nemo scrip-
turam rectè interpretari poterit.*

27.

*Est siquidem hæc Doctorum apud
Hebræos sententia verissima: qui non
aduertit quod supra & infra in libris
scribitur, peruertit verba Dei viuentis.*

A 5

Nos

28.

Nos ergo animum per totam scripturam circumferentes, depræhendimus quadruplicem vindictam, videlicet, diuinam, Heroicam, ordinatam, & temerariam: quarum sola postrema damnatur verbo Dei.

29.

Diuina vindicta est, qua ipse Deus immediatè vlciscitur offensam, qua ipsius maiestas lesa est. Hanc vindictam & occultè & manifestè exercet, similiter in hac vita & postea, & est supra omnem legem.

30.

Hæc semper iustissima est, vt quæ ab optimo Deo proficiscatur: tametsi eius rationem non satis intelligimus, vlciscitur sæpè peccata parentum in liberis, Magistratus scelera in subditis, subditorum in capite, vnius flagitium in multis, idq; iustissimè, quia iustissimus.

Hic

H
cia tem
Dei ab
sus nost
adorem
timeam

H
uino acc
Dei, h
habemus
mus hoj
dotes E
cum su
conuic
ditb
Holoj
tes &
tro, q
occid

F

31.

Hic Dei vindicantis scrutari iudicia temerarium est, sunt enim iudicia Dei abyssus multa, adeo ut mensura sensus nostri & rationis capi non possint, adoremus ergo hic Dei iudicia, ac ipsum timeamus, ne in nos ira ipsius effūdatur.

32.

Heroica vindicta est, quæ zelo divino accensa, ultionem sumit de hostibus Dei, huius heroicæ vindictæ exempla habemus in Samsone, qui eversione domus hostes Dei oppressit: in Elia sacerdotem Baalim, & duos quinquagenarios cum suis militibus occidente: in Heliseo conuicium non ferente puerorum: in Iudith sanctissima femina obtruncante Holofernem: in Christo eijciente ementes & videntes è templo flagello: in Petro, qui mentientem Annaniam verbo occidit.

33.

Hæc heroica vindicta præter legem fit

fit communem, *Quare huius rationem non in lege quaeramus, sed Deo illam relinquamus, qui hunc zelum vindictæ in quibusdam excitat, in testimonium suæ iusticiæ.*

34.

Ordinata vindicta & legitima est, quæ sub lege continetur & ex ordinatione Dei, vel secundum rectam rationem, vel iuxta legem politicam, vel ad præscriptum verbi Dei exercetur ab eo, cui eius potestas à Deo est concessa. Hæc ordinatam voco quia oritur à bona causa, & procedit per legitima media, ad bonum aliquem finem.

35.

Hæc Pater contumaciam filij punnit: hæc pædagogus rebellionem discipuli castigat: hæc minister Euangelij eum qui scandalo offendit, reprimit: hæc Magistratus noxios ciues è medio tollit: hæc latrones, fures, aliosq; hostes Rector rei publicæ cohercet.

36.

Sine hac vindicta nec domus, nec ci-

uitas, nec
la human

Porr
fos limite
co qui pet
quem fine
vindictæ
de minist
restas à I
quem sco
at, & qu

Qui
omni odi
remedi
magis in
qui offer
petat de
qui lesi
nes, vi
cem, et
tatis &

uitas, nec Ecclesia, nec regnum, nec vl-
la humana societas incolumis esse potest.

37.

Porro ne hæc vindicta excedat iu-
stos limites, duo considerentur: vnum de
eo qui petit vindictam, quo sit animo,
quem finem sibi proponat, quidq; eum ad
vindictæ petitionem excitet. Alterum
de ministro iusticiæ, cui vindicandi po-
testas à Deo data est, quo sit affectu, ad
quem scopum respiciat, & quid illi lice-
at, & quid non.

38.

Qui petit vindictam sit alienus ab
omni odio, in timore Dei confugiat ad
remedium diuinitus ordinatum, nihil
magis in votis habeat, quã salutem eius
qui offendit. Atq; ita à ministro iusticiæ
petat defensionem, & correctionem eius
qui læsit, ac intueatur iustos vindictæ fi-
nes, videlicet, cobitionẽ scelerum, pa-
cem, et quietem societatis humanæ, æqui-
tatis & iusticiæ conseruationem, amoti-

onem

onem scandali, destructionem regni Sa-
thanae, regni Christi propagationem, &
gloriam Dei. 39.

Hos fines qui dignè æstimat non so-
lum iniuriam sibi illatã puniri petit: ve-
rumetiam magno zelo fertur ad vindi-
ctam petendam de ijs qui vitæ turpitu-
dine, morum leuitate, & scandalo faci-
unt vt doctrina Euangelij audiat malè
apud aduersarios.

40.

Ideo dominus mandat, vt si quis pec-
cauerit te conscio, vt illum primum ad-
moneas ipse, deinde idem facias adhibi-
to fratre aliquo, tandem si nihil effece-
ris vt dicas ecclesiae.

41.

Paulus obiurgat Corinthios conscios
sceleris eius qui nouercam in vxorẽ dux-
it, quod ad tantum scelus tacuerint, &
hominem qui tanti scandali autor fuit
non coram Ecclesia accusauerint.

42.

Verum si sceleris commissi ratio ta-

lis fuerit,
men incur
bardi, me
vitas, ne
imi penan
tota socie
quam vni

Mini
testas com
ponat, q
aspicere.
Tertio, se
ercere, se
parcere c
quem me
enim, q
cat imp
Deo: v
dicere
T
verbo

lis fuerit, quòd accusatus in vitæ discrimen incurrat, sequenda est regula Bernardi, melius est vt pereat vnus, quam vnitas, nec pugnat cum dilectione proximi pœnam petere de flagitioso, est enim tota societas humana magis diligenda quam vnus incorrigibilis.

43.

Minister iusticiæ cui vindicandi potestas commissa est, eosdem fines sibi proponat, quos dixi accusatorem debere aspicere. Deinde sit animo incorrupto. Tertio, sciat se non suam vindictam exercere, sed Dei, & non licere sibi vel parcere cuiq̃, vel aliquem absoluerè, nisi quem mens legis excipit. Scriptum est enim, qui condemnat iustum, & iustificat impium, vterq̃ abominatio est coram Deo: verum hîc magna prudentia in iudice requiritur.

44.

Temeraria vindicta sola damnatur verbo Dei (vt diximus) videlicet, cum
vel

uel is qui accusat cupiditate vindiçtæ ardeat, et principaliter quærit pœnam eius qui offendit & interitum: vel cum is qui iudicat legem affectibus prauis contaminat, & letatur malo eius, de quo sumit vindiçtam: quod, quum fit, vterq; homicida coram Dei tribunali iudicatur.

45.

Est & temeraria vindiçta, omnibus modis damnanda, quando læsus iniuriã sibi illatam per se vlcisci molitur. Nam quod Dei est proprium, ipse sceleratè sibi vendicat. Sed excipio defensionis ἐπ' ἀντὶ φώγω necessitatem, ibi enim locum habet, vim vi repellere licet.

46.

Est & illa censenda temeraria vindiçta, quæ cum exercetur à ministro iusticiæ, plus tamen mali adfert quam boni. Nulla n: vindiçta cuius finis malus est, à pijs est expetenda, aut exercenda. Beluarum enim potius est quam hominum talis vindiçta.

Et ar
lam eius
m is qui
ont ami
o sumit
q homi
tur.

mnibus
iniuria
r. Nam
rate sibi
is ep ote
n habet,

ria vni
stro in
am bo
s malus
rcenda.
homi

